

FOI MEMO

Projekt/Project
Stöd till förmågeinriktning 25-27

Sidnr/Page no
1 (13)

Projektnummer/Project no Uppdragsgivare/Client
E86346 Försvarsmakten

FoT-område
Inget FoT-område

Författare/Author
Gunnar Marcusson

Datum/Date Memo nummer/Number
2026-01-16 FOI Memo 9180

Maritim säkerhet i allians

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

Maritim säkerhet i allians

1 Inledning

1.1 Bakgrund, uppgift och syfte

Inom beställningen Stöd till förmågeinriktning 25-27 och arbetspaketet Maritim säkerhet genomfördes ett myndighetsöverskridande spel våren 2025 [1]. En av flera uppföljande uppgifter efter spelet blev att analysera öppna strategier som publicerats av Nato och EU i syfte att belysa strategiernas innebörd för Försvarsmakten (FM). Svaret i form av detta memo överlämnas till FM men riktar sig även till övriga aktörer inom området maritim säkerhet. Maritim säkerhet har ingen fastställd betydelse i svenskt språkbruk. I denna handling används därför begreppet utifrån innebörden i Marinens formulering: ”Maritim säkerhet omfattar åtgärder för att förebygga, upptäcka, kontrollera och agera mot brottslig eller hotfull verksamhet som riktas mot vår säkerhet, våra maritima zoner och den maritima domänens suveränitet.”¹

Utgångspunkten för detta memo är att maritim säkerhet (fortsättningsvis MARSEC) ska eftersträvas inom hela konfliktskalan och omfattar att säkerställa verksamhet och funktioner som bedrivs eller är installerade i eller på havet samt i eller på havsbotten.

För att svara på frågeställningen formulerade tre analysfrågor:

- Vad innebär Natos och EU:s offentliga strategier för området maritim säkerhet?
- Hur kan FM möta dessa strategier?
- Hur kan Sverige ha inflytande i dessa organisationer inom området maritim säkerhet?

Studier genomfördes endast i öppna dokument från EU och Nato som på något sätt anknyter till MARSEC eller kan härledas till och ha betydelse för området.²

1.2 Sveriges övergripande inriktning

Regeringen skriver i sin raminstruktion för verksamhet inom Nato till myndigheterna att Sverige ska ta ett regionalt ansvar för vårt geostrategiska läge i Nordkalotten och Östersjöområdet med den särskilda kompetens som verksamhet dessa miljöer kräver [2]. Myndigheterna ska vidare koordinera samt beakta utvecklingen av det nordiska samarbetet. Ur ett marint säkerhetsperspektiv innebär det att de lokala förutsättningarna eller omständigheterna ska vara i fokus och den svenska förmågan ska koncentreras mot att kunna lösa anbefallda uppgifter inom det regionala närområdet i

¹ Citatet är hämtat ur Försvarsmaktens Reglemente – Taktik för marina operationer – del 1, FM2021-8312:1

² Studierna för detta memo gör inte anspråk på att täcka allt som publicerats i ämnet. Källor och referenslistan anger vilka dokument som legat till grund för detta arbete.

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

första hand. Regeringen skriver vidare i samma dokument att Sverige ska harmonisera den nationella förmågeutvecklingen med Natos, där så är möjligt och lämpligt.

2 Allianserna

Detta kapitel beskriver hur EU:s och Natos offentliga strategier på området maritim säkerhet ser ut.

2.1 EU

2.1.1 EU:s ambition och roll

I EU:s strategiska kommunikation och i de strategiska dokumenten beskrivs MARSEC som ett viktigt område [3]. Detta främst ur perspektivet att säkra unionens intressen och den fria rörligheten. Intressen omfattar här både sjöfart, fiske samt installationer i havet och på havsbotten. EU använder begreppet *sea bed warfare* och belyser med det sin medvetenhet om att både militära operationer och hybridattacker även kan ske mot installationer i havet och inte enbart mot objekt på havsytan [5]. Inom EU:s Coordinated Maritime Presence genomförs operationer under namnet ASPIDES. Dess operationsområden har varit Guineabukten och Röda havet inklusive Adenbukten. Det har inte framkommit något som pekar på särskilda behov av insatser i Sveriges närområde eller i havsområden inom övriga EU:s närområde, mer än att områdena omfattas av EU:s intressen.

EU:s övergripande strategiska inriktning har sitt fokus på ekonomi och industriell utveckling och samverkan. EU betonar unionens fredsavsikt och vikten av att försvara unionens grundläggande filosofi och syften [5].

Maritim säkerhet nämns som en förutsättning och en operativ utmaning och är en specifik strategiskt viktig fråga för att säkra EU:s intressen. Det finns dock en koppling generellt mellan MARSEC och skrivningarna om säkra transporter inklusive smidiga militära förflyttningar. *Sea bed warfare* nämns även i texten som ett område där utvecklingen av nya metoder kan ha inverkan. EU nämner också att den militära kopplingen till Nato och Storbritannien har stor betydelse för unionens säkerhet.

EU skriver i den strategiska kompassen [6] att unionen ska stärka sin roll som aktör inom MARSEC. Det lyfts fram att man ska ge ett gemensamt stöd vid ett militärt angrepp mot en medlemsstats territorium (med hänvisning till Article 42(7) TEU³), men det framgår inte om det militära angreppet omfattar hybridkrigföring, angrepp som är svåra att attribuera eller angrepp som sker på internationellt vatten.

EU vill stärka försvaret genom samarbeten inom utveckling, försvarsindustri och handel samt förbättra tillståndshanteringen vid överföring av produkter [7]. Därutöver betonar man vikten av kompetens i försvarssektorn. Detta kan innebära att Försvarsmakten står för kompetens, men det gäller även kompetens i kedjan i materieförsörjning från

³ Article 42(7) TEU - The EU's mutual assistance clause | EEAS

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

tillverkning, affärsmässig överföring och implementering eller tillämpning. Kopplat till området MARSEC avser förmågeuppbyggnad i dessa texter mer än bara militär tillämpning och metod.

EU-strategin sammanfattar inriktningarna under ett antal rubriker:

- Åtgärder för fler försvarsinvesteringar
- Utveckla framtidens försvarskapacitet
- Gemensam upphandling och ökad försvarsproduktion
- Bättre kompetens i försvarssektorn
- Förenklad och mer samordnad överföring av försvarsprodukter

Det bör påpekas att utvecklingsarbeten inom EU omfattar ett mycket vidare område än just inriktningar som bär mot MARSEC.

I EU:s beredskapskoncept [8] skriver man att krishanteringen hanteras av samhällets alla resurser, vilka kan ha en unik sammansättning i/för varje land. Beredskapen för en kris beskrivs i vida termer, men vad som orsakar krisen beskrivs inte. Man betonar att allomfattande hot kräver gemensamma system och metoder som är interoperabla inom EU. Man lyfter särskilt upp civil-militär samverkan och använder begrepp som avskräckning på samma sätt som Nato. Även samarbetet med Nato betonas. Hur beredskapen ska byggas upp grundar man på 30 punkter, fördelade under dessa rubriker:

- “Foresight and anticipation”
- “Resilience of vital societal functions”
- “Population preparedness”
- “Public-private cooperation”
- “Civil-military cooperation”
- “Crisis response coordination”
- “Resilience through external partnerships”

Verksamheten under rubrikerna bygger på lägesbild, förvarning, samövning och samhällsfunktioner samt på förmågan att bygga och bibehålla (maritim) säkerhet.

Inom EU:s Coordinated Maritime Presence [6] har det inte framkommit något som pekar på särskilda behov specifikt i Sveriges närområde och inte eller i havsområden i EU:s närområde. Fokus för den verksamheten är i dagsläget Röda Havet och Adenviken.

EU har inga tydliga uttalanden om vikten av MARSEC i Sveriges närområde utan de uttalanden man hittills gjort gäller generellt och man pekar mer på den globala betydelsen [3]. Men i EU:s Action Plan on Cable Security [4] är ledorden förebygg, upptäck, reagera och reparera samt avskräckning.

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

2.1.2 Slutsatser

Sammanfattningsvis är EU:s dokument en beskrivning av målsättningar på den politiskt strategiska nivån. I vissa dokument finns det formuleringar om hur målen ska uppnås men inga direkta uppgifter till medlemsländerna. Sannolikt kan FM med spårbarhet tillbaka till ledorden ovan uppdra internt i syfte att möta EU:s rekommendationer. Dock framgår i en *Council Recommendation* [9] från EU-kommissionen vissa faktiska uppgifter kopplade till kritisk infrastruktur. I väntan på styrning från regeringen kan dessa utgöra underlag för analys av innebörd och möjliga åtgärder för FM i syfte att höja den maritima säkerheten där, men området är större än så.

Utifrån detta täcker EU:s intresseområde, utöver ASPIDES operationsområde, även in havsområden inom och i EU:s omedelbara närhet. Det innebär i sin tur att Sverige förutom medlemskapet i EU bör säkerställa samarbete med Storbritannien, som utpekats som en viktig partner till unionen.

Det kan vara en brist att formuleringar i dokumenten om stöd vid väpnat angrepp är svåra att tillämpa vid mer hybridliknande angrepp. Unionens samlade styrka borde, i likhet med Nato, kunna visa samverkan i avskräckande syfte innan väpnat angrepp sker. Det finns skäl att anta att det kan vara hybrida angrepp snarare än väpnade angrepp som kanske främst äventyrar den maritima säkerheten i havsområden runt Sverige, i lägre konfliktnivåer. Detta kan i sin tur föranleda prioriteringar gällande vad bevakningsåtgärder ska fokuseras mot.

En behovsanalys ur ett förmågeperspektiv kan ligga till grund för hur och var FM ska verka inom EU för att utveckla befintliga eller nya förmågor som man bedömer behövs för att öka den maritima säkerheten. Här kan samordning med andra myndigheter vara av värde då Försvarsmakten i första hand ska utveckla militär förmåga. Även andra viktiga förmågebehov som ligger utanför FM:s ansvarsområde bör identifieras.

Beredskapskonceptet [8] beskriver krishantering. En äventyrad MARSEC kan leda till någon form av kris, något som i möjligaste mån givetvis ska förhindras. Detta bör motivera svenska myndigheter att organisera och förbereda sig för att kunna hantera eller eliminera identifierade svagheter i både rutiner och förberedelser. Förberedelser bör även göras i internationellt samarbete utifrån unionens grundvalar. Förutsättningarna för framgång i alla punkter i beredskapskonceptet [8] bygger på utveckling, träning och övning. I sak är detta naturliga delar i Försvarsmaktens ordinarie verksamhet. Men insikten i att MARSEC berör flera aktörer gör att behovet av samordning och övning mellan myndigheter och övriga aktörer är accentuerat jämfört med ordinär militär verksamhet.

2.2 Nato

2.2.1 Natos ambition och roll

Ur Natos *Strategic Concept* (Nato 2022), paragraf 23:

23. Maritime security is key to our peace and prosperity. We will strengthen our posture and situational awareness to deter and defend

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

against all threats in the maritime domain, uphold freedom of navigation, secure maritime trade routes and protect our main lines of communications.

Nato beskriver genomgående tydligt i sin strategi att MARSEC och Östersjön är av stor betydelse för alliansen. Nato har i närtid påbörjat aktiviteter med maritimt säkerhetsfokus i Östersjön [10, 11].

Nato är en politisk och militär försvarsallians. Det uttalade syftet är att verka för fred och demokratisk utveckling samt värna om medlemsstaternas suveränitet. Nato har ingen uttalad fiende och endast i indirekt mening, genom avskräckning, hotar man den som planerar fientligheter mot något eller några av medlemsländerna. Men man uttrycker i klartext att Ryssland utgör ett hot mot alliansens värderingar och att Rysslands agerande genom invasionen i Ukraina även utgör ett militärt hot mot alliansen [12].

Till skillnad från EU:s strategiska kommunikation innehåller Natos strategi ett tydligt militärt ställningstagande. Tonvikten ligger i att alliansen ska samverka militärt och inom hela alliansens område, d.v.s. inom de allierade ländernas samlade territorium samt i och över fritt hav i en, i detta sammanhang, ospecificerad utsträckning.⁴

Natos huvuduppgifter betonas återkommande i flera dokument [12]:

1. Avskräckning och försvar,
2. Civil och militär krishantering och förebyggande av kriser,
3. Säkerhetssamarbete.

Enligt Nato är resiliens ett nationellt ansvar och ett kollektivt åtagande [14]. Ett resilient system betecknar något som följsamt kan tåla yttre påverkan men främst kunna återhämta sig efter påverkan av svåra omständigheter. Som det beskrivs finns en uppenbar koppling till MARSEC.

2.2.2 Slutsatser

Det råder samsyn mellan FM och MSB vad Nato innebär för Sverige avseende MARSEC [13]. Det är framförallt tre delar där Sverige nu behöver tänka och agera annorlunda:

1. Försvaret av Natos yttre gräns istället för enbart svenskt territorium,
2. Förmågan att kunna verka här och nu för att agera avskräckande redan i fredstid,
3. Sveriges roll och uppgift som baserings- och transiteringsområde.

Maritim säkerhet berörs av alla dessa tre delar då Östersjön utgör en del av Natos yttre gräns då den gränsar mot Ryssland. Avskräckningen i och över Östersjön är också en del i Natos pågående operationer där. Dessutom kan delar av den transitering som

⁴ En beskrivning av havsområdena i Nordatlantiska fördraget från 1949 kopplat till artikel fem återges i artikel sex, men avseende maritim säkerhet, som inte behöver omfatta väpnat angrepp, har någon exakt avgränsning av havsområdena inte sökts i detta sammanhang (författarens anm.).

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

planeras i anslutning till värdlandsstöd (VLS) komma och eller gå vidare på köl i havsområden runt Sverige. Hur VLS, pågående operationer eller operativ planering genomförs i nuläget berörs inte i detta memo. Den samlade bilden av hur Natos planer och strategiska kommunikation påverkar Sverige är under utveckling och det sker sannolikt analyser på olika håll som inte har eller kan sammanfattas inom ramen för detta arbete. Men för att kunna nå målsättningar kopplat till de berörda områdena ovan krävs både planering och övning inom FM, med berörda myndigheter (inkl. andra samhällsviktiga aktörer) och med andra Nato-nationer.

Inom området MARSEC bör det, utifrån resiliensresonemanget, vara prioriterat att bygga en egen förmåga och att kunna samverka effektivt med de grannländer vars intresseområden främst angränsar geografiskt till svenska havsområden eller länder som har skäl att agera för MARSEC i östersjöregionen samt Västerhavet. Sveriges förmåga ska kunna bidra som en delmängd i alliansens samarbete. Detta ska också övas och erfarenheter ska utbytas, vilket Nato betonar i sin maritima strategi [15].

2.3 Sammanfattning av alliansernas strategier

EU:s strategi har en politisk tyngdpunkt med samarbeten under en gemensam EU-lagstiftning. Platserna i europaparlamentet tillsätts genom val och det är ett mindre deltagande från Försvarsmakten på den politiskt strategiska nivån. Styrningar till Försvarsmakten utgår från den svenska regeringen. Inom Nato är det en uppenbar militär tyngdpunkt i det strategiska konceptet. Den politiska samordningen sker parallellt med den militära planeringen och genomförandet av de olika pågående operationerna. Nato har en organiserad militär ledningsstruktur från högsta nivå ner till de deltagande förbanden från medlemsländerna. Försvarsmakten har ett större deltagande inom Natos organisation. Som medlem i Nato deltar Sverige i Natos försvarsplanering och Försvarsmakten har därmed möjlighet att vara delaktig i beredningsarbetet inom de områden som man sedan kan komma att delta i med svenska förband.

För att vidareutveckla och komplettera Försvarsmaktens förmågor att verka för en hög MARSEC behövs dels att i ett försvarsmaktsinternt analysarbete finna egna styrkor och svagheter, dels ett internationellt samarbete att utbyta erfarenheter om förmågebehov, styrkor och svagheter. Varken EU eller Nato pekar ut exakt vilka förmågor som ska finnas just inom MARSEC utan detta är upp till medlemsländerna att utarbeta. Således faller det tillbaka på respektive stat att enskilt och i samarbete identifiera sitt förmågebehov, utveckla det, öva och visa förmåga. Då lever man upp till både EU:s och Natos strategi och kan uppvisa både förmåga och beslutsamhet.

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

3 Diskussion om Försvarsmaktens förmågeutveckling för MARSEC

I regeringens raminstruktion till myndigheterna [3] framgår att specifika svenska behov som identifieras kan prioriteras vid sidan om Natos planering och processer. Det finns således grund för att utveckla svensk förmåga utifrån specifika behov samt lokala krav och omständigheter, vilket också får stöd i dokumenten som lyfts fram i detta memo.

Analysarbetet som redovisas här går inte in i detalj i förmågeutvecklingen men behovet av och möjligheten att kunna utnyttja både ny och etablerad utvecklingsverksamhet och innovation bör särskilt beaktas. Detta motiveras av omvärldsläget och ett ökande antal händelser i havsområdena runt Sverige under de senaste åren, där det finns flera exempel på incidenter som äventyrar den maritima säkerheten och därmed utgör ett hot [16]. Vad det innebär för de berörda länderna runt Östersjön och Västerhavet framgår inte men kan sannolikt antas bero på både på vilka antagonistiska angreppssätt och motsvarande bevakningsmetoder som utvecklas och vad som angrips. Händelser och risker som kan äventyra den marina säkerheten finns i stor utsträckning redan i dagsläget. En analys av omvärldsläget kan användas för att ta fram en lista på befarade svagheter eller behov.

Utvecklingen av förmågor, tekniska lösningar m.m. inom MARSEC sker sannolikt inom olika områden i både EU och Nato. Det kan vara värdefullt att ur Försvarsmaktens perspektiv kartlägga svenskt deltagande och beskriva fokusområden som bedöms kunna ge en ökad förmåga på både kort och lång sikt. Ur sammanhangen framgår att förmågeutveckling även omfattar metod och inte bara materiel eller tekniska lösningar.⁵

Inom EU sker samordning under EDA främst genom finansiering till samverkansprojekt. Men utvecklingen ska ske i samverkan och då med ett minimikrav på antal medverkande från flera parter. Inom Nato sker utvecklingsarbete inom ett antal olika organ, av särskilt intresse kan bl.a. vara:

- Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic (DIANA)
- Nato Science and Technology Organization (STO) i flera paneler
- Nato Naval Armaments Group (NNAG)

Nato interagerar med EU inom flera områden [17]. Man uttalar tydligt viljan att implementera innovation och utveckling i samarbete speciellt inom ”Emerging and Disruptive Technologies” (EDT) men inte i vilken form det ska ske. Sveriges representation och deltagande i utvecklingsarbeten m.m. inom Nato, är väl etablerat inom vissa områden men kopplingen till MARSEC i dessa områden är inte kartlagd inom detta arbete.

Fortsatt MARSEC-associerat utvecklingsarbete inom Försvarsmakten kan innebära att söka kanaler för att koppla ihop svensk utveckling med andra delar inom Nato och EU.

⁵ I ett långsiktigt livscykelperspektiv brukar akronymen DOTMLPFI användas för att täcka förmågans hela utvecklings- och försörjningsbehov.

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

Internationella samarbeten kan sannolikt ge ökad insikt och förståelse och därmed även motivera eller styra den egna förmågeutvecklingen. Det kan också vara av värde att internt ”smörja upp” kanalerna i syfte att kunna öka tempot i processen från behov till ny förmåga. Detta ligger (sannolikt fortfarande) i FM:s intresse och Förvarsstabens uppgifter då arbetet inom området förmågeutveckling är under hård press med kraftigt ökande anslag.⁶ Stöd för arbetet kan bl.a. vara svar på frågorna:

- Hur beskrivs brister och behov samt dess koppling till nya eller befintliga förmågor, tekniska lösningar eller andra ärenden kopplade till utveckling?
 - Var görs det?
 - Hur dokumenteras det?
 - I vilken process drivs ärendena?
 - Hur tas resultat emot?
- Hur förs utvecklingsbehov fram i interna processer till de som ansvarar för samordning och samverkan inom utvecklingsprocessen?
- Hur förs Försvarmaktens behov in i nationella behov?
- Hur förs nationella behov in i utvecklingsarbetet inom EU och Nato?
- Vilka är Försvarmaktens möjligheter att själv engagera sig i utvecklingsarbetet?
 - Var ska FM lägga sina interna resurser på utvecklingsarbete?
 - Vem (roll, instans) kan driva utvecklingsbehoven framgångsrikt?
 - På vilka nivåer och av vem eller vilka (roller och instanser) ska svenska intressen drivas i de internationella samarbetena?

En svensk försvarsgemensam bild av behoven kopplade till MARSEC kan sannolikt underlätta en mer sammanhängande bild av Försvarmaktens samlade utvecklingsbehov.

Det ligger utanför denna analys i öppna dokument att utröna detaljer eller information som pekar på om, och i så fall var, Sverige och Försvarmakten har brister i sin förmåga. Att internt analysera och skapa en samlad bild av var det finns behov av utveckling eller var förmåga ska finnas borde skapa förutsättningar för en förbättrad samlad förmåga sett ur ett helhetsperspektiv. Hur Sveriges nationella ansvar och roll inom EU och Nato hanteras och fördelas mellan och inom myndigheter och verk kräver en fördjupad analys, vilket bör ske i en samlad beredning med berörda aktörer. Vad som i ett sådant arbete omfattar MARSEC framgår inte av den samlade dokumentationen och är inte tydligt definierat.

⁶ FoU-anslaget (1:4) väntas stiga från ca. 800 milj. kr år 2022 till ca. 1 840 milj. kr år 2028 (siffror från Ekonomistyrningsverket).

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

4 Slutsatser

Hur kan då FM svara upp mot dessa strategier? Inom både EU och Nato betonar man värdet av att samverka koordinerat och samordnat. Att kunna visa en samlad förmåga och att kunna samverka effektivt bedöms vara ändamålsenligt ur ett säkerhetsperspektiv och är även ett medel för avskräckning.

Strategierna beskriver inte i detalj vad som utgör hot mot diverse system. Därmed beskrivs inte heller vilken förmåga som krävs för att kunna övervaka, bevaka eller generellt avskräcka aktörer från antagonistiska handlingar. Det faller alltså tillbaka på respektive myndighet, statligt verk eller motsvarande att själv analysera möjliga hot eller beteenden som äventyrar säkerheten inom de områden man ansvarar för. Detta innebär i så fall att Sverige bör samverka internt mellan myndigheter men också med utländska aktuella aktörer i syfte att få en så heltäckande bild som möjligt avseende både hot och risker. En sådan bild kan lägga grunden för medel och metoder för att motverka, hindra eller på annat sätt undanröja risker som hotar den maritima säkerheten. I syfte att säkerställa kedjan från forskning och innovation inom EU till operativ, taktisk och stridsteknisk förmåga bör Försvarsmakten

- tydliggöra brister och behov, samt göra behovsbilden tillgänglig för handläggning där de internationella (EU) samarbetsprojekten bereds,
- etablera eller säkerställa befintliga processer för uppföljning av hur behoven kan tillgodoses utifrån resultat av ställda uppgifter eller beställda FoU-tjänster,⁷
- stötta regeringen med de behov som FM anser att Sverige behöver få tillgodosedda från EU-finansierade försvarsindustriprojekt och
- aktivt delta inom berörda samarbetsområden i syfte att säkerställa att svensk uppfattning om militära behov tillgodoses och inhämta övriga deltagares syn på motsvarande sätt. Deltagandet bör minst ske i form av bidrag till och gemensam beredning av uppgifter där Sverige har representation inom EU.

En samordning av interna uppgifter till myndigheter inom Sverige kan ligga till grund för en planering av vad som ska övas och hur det ska övas. Den gemensamma planering som FM och MSB inlett samt myndighetsövergripande spel kan sannolikt bidra inom området. Ett utgångsläge kan vara de behov som identifierades under det spel som genomfördes i Högkvarteret våren 2025 samt därifrån en stegrande succesiv utveckling från *table top exercises* till övningsoperationer ute till havs. [1] Dessa övningsformer kan också sannolikt även kombineras i realtid för att baka in erfarenheter från både verksamheten i land (ledning) och till sjöss (genomförande). Krav på samordning mellan staterna motiverar att övningsverksamheten även sker i samverkan med de länder som har både direkta behov och förutsättningar att delta.

Ett fortsatt samarbete med Kustbevakningen i syfte att möta dess uppdrag [18] från regeringen inom området synes naturligt. Samarbetet kommer sannolikt genomföras på olika nivåer då Kustbevakningen ges breda uppdrag från att vara operativ kontaktpunkt

⁷ Detta inkluderar, FoT, studier, innovationsprojekt m.m. främst inom I.4-anslaget (FoU).

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

till att samordna genomförandet av EU:s maritima säkerhetsstrategi. Uppdraget till Kustbevakningen riktar sig till samarbeten både med EU och Nato. En samsyn på uppgiftens innebörd är av betydelse då myndigheternas användning av vissa begreppet skiljer sig åt. Exempelvis kan ”operativ nivå” motsvara helt skilda ledningsnivåer i de olika myndigheternas begreppsapparater

En gemensam faktor är att den maritima säkerheten är ett delområde som främst ska säkerställa handel, fri rörlighet och fundamentala samhällsfunktioner. Inom EU eftersträvar man större samarbete även inom polisiära områden medan Nato är mer renodlat militära samarbeten. EU har ett utökat militärt samarbete på agendan. I dagsläget är det dock främst inriktat på gemensamma inköp av försvarsmateriel, strategisk försvarsplanering samt stöd till utveckling och innovation inom EU:s industriella bas. Detta samarbete är således till stor del inriktat på förmågeuppbyggnad snarare än gemensamt genomförande av försvarsoperationer. Den allmänna förmågeutvecklingen bör sannolikt hämta inriktningsbehov från både EU och Nato men där Nato har större betydelse för den militära utvecklingen.

4.1 Fortsatt analys

Hur Sverige kan ha inflytande i EU respektive Nato inom området maritim säkerhet har berörts perifert i slutsatserna ovan. Inom Nato har FM ett större engagemang genom bemanningen. EU har genom sin politiskt valda tillsättning andra förutsättningar. Ett tydligt svar på denna analysfråga har inte kunnat utläsas ur det källmaterial som legat till grund för detta memo.

Utifrån slutsatserna kan man diskutera hur Försvarsmakten ska prioritera inom ramen för förmågeutvecklingen som helhet. Vidare är det en prioriteringsfråga hur man ska bemanna olika instanser inom både Nato och EU i syfte att verka för ett förbättrat samarbete. Det bör också diskuteras hur Försvarsmakten ska agera nationellt i sakfrågor som har koppling till den militära planeringen och verksamheten inom området. Dessa frågor kräver en djupare analys av underlag och dokument som inte låg till grund för detta arbete.

Titel/Title
Maritim säkerhet i alliansMemo nummer/Number
FOI Memo 9180

5 Referenser

- [1] FOI Memo8923 *Resultat från spel Maritim säkerhet 2025*
- [2] Regeringen, *Instruktion för myndigheters verksamhet inom Nato*, 2024-12-19, Fö2024/02069
- [3] *Council conclusions on the Revised EU Maritime Security Strategy (EUMSS) and its Action Plan*, 24 October 2023, 14280/23
- [4] EU, *Joint communication to the European parliament and the council*. 2025-02-21
- [5] EU *JOINT WHITE PAPER for European Defense Readiness 2030*. JOIN(2025) 120 2025-03-19
- [6] EU, *A Strategic Compass for Security and Defence*, ej daterad, Internet: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf, upprättad 21 mars 2022 men uppdateras fortlöpande, nedladdad 250929.
- [7] EU, Europeiska Kommissionen, *Ett starkare europeiskt försvar - Europeiska kommissionen*, nedladdad 251014
- [8] EU, *JOINT COMMUNICATION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS on the European Preparedness Union Strategy*, Brussels. JOIN(2025) 130 final. 2025-03-26
- [9] *Council Recommendation of 25 June 2024 on a blueprint to coordinate a response at Union level to disruptions of critical infrastructure with significant cross-border relevance* Text with EEA relevance, nedladdad 250929
- [10] Nato News, Operation Baltic Sentry, *SHAPE | Baltic Sentry to enhance NATO's presence in the Baltic Sea*, nedladdad 251029
- [11] Nato ACT, Task Force X, *NATO TASK FORCE X: Deterring Today and Protecting Tomorrow - NATO's ACT*, nedladdad 251029
- [12] Nato, *Strategic Concept*, nedladdad 251013
- [13] FM MSB, *Utgångspunkt för totalförsvaret 2025-2030*, FM2025-19772:2, MSB 2025-08877, 2025-09-08
- [14] Nato, *Strengthened Resilience Commitment | NATO Official text*, nedladdad 251021
- [15] Nato, *REVISION OF THE ALLIANCE MARITIME STRATEGY*, updated 22 July 2025
- [16] FOI föreläsning av Linus Fast, KBV 2025-10-08, *Hybridhoten i vår omvärld - Kustbevakningen*, nedladdad 251024
- [17] Nato, 2025, *Emerging and disruptive technologies*, nedladdad 251103

Titel/Title
Maritim säkerhet i allians

Memo nummer/Number
FOI Memo 9180

[18] Regeringen, *Uppdrag till Kustbevakningen om stärkt sjöövervakningsverksamhet genom internationella samarbeten*, Fö2025/00465, 2025-03-06

6 Övriga källor

Regeringskansliet, 2025, *Deklaration mellan Sverige och Danmark i samband med Öresundsbronns 25-årsjubileum 2025*

Ekonomistyrningsverket [Start - ESV](#)

Norska regeringen, *Joint Declaration on cooperation regarding protection of infrastructure in the North Sea*, [20240409_press-release_six-north-sea-countries-join-forces-to-secure-critical-infrastructure.pdf](#), nedladdad 251105

FOI-R--5737--SE *Ett skepp kommer lastat*

FOI-R--5788--SE *Indikatorer utv civ försvar*

EU, *Annual Progress Report on the Implementation of the Strategic Compass for Security and Defence*, 15 april 2025

EU, European Council [Maritime security - Consilium](#), nedladdad 250924

Nato What we do, [NATO - Topic: NATO's maritime activities](#), nedladdad 251029

Nato News, [NATO - News: NATO Defence Ministers launch initiative to enhance maritime surveillance capabilities, 12-Oct.-2023](#), nedladdad 251029

Nato News, [Deterrence and defence | NATO Topic](#), Updated 26 June 2025